

Ambrus.

virtus; de qua idem Ambro. Orat. de obitu Satyri sub finem; Sibi parcior Justitia, foris tota est, & quidquid habet, quadam clementia sui, dum rapitur amore communi, transfundit in proximos. Sed sapientissimè, hoc? Prudentia sanè, Justitia, Fortitudine, & Temperantia, veluti quatuor domus spiritualis angulis, subsistebant infracti, & immobiles. Sic etiam Ecclesiam firmant suo conatu, & constantia.

Phi. Jud.

646 Possunt hæc illustrari verbis apud Eze-
chielem cap. 40. 47. *Et mensus est atrium Ezech. 40;*
longitudine centum cubitorum, & latitudine 47.
centum cubitorum per quadrum: adhibita S.
Gregorii Magni expositione rei nostræ ac-
commoda lib. 2. in Ezech. Homi. 22. Sæpè
quosdam videmus prudentes per intelligentiam,
fortes in adversitate, iustos in operatione tem-
S. Grego.

*Per Septen-
trionem for-
titudo.*

644 Rursus, septentrionalis, seu aquilonaris plaga commodum extat Fortitudinis emblemata; cum ab Aquilone pandatur omne malum; in ea plaga altæ nives permaneant gela, & perpetuo rigore omnia constringantur; obscura cœli umbra, aut lux nocti similis terras opprimat, & in omni humani cultus solitudine desperatio frigus, inopia, laesitudo affigit universos. Quid vero, rogo, Christiana fortitudo est, nisi virtus undequaque terribilibus humanæ vitæ corruptivis impedita? Virtus est, quæ generosam animi sui celsitudinem, & vigorem prodit aggræsione arduorum, & sustinentia terribilium. Vim quandam ferocientis virtutis habet, mortisque contemptum, aiebat S. Ambro. lib. 3: de Virginibus. De quo plura infra, ubi de Fortitudine.

S. Ambr.

Denique, Temperantiae designandae relinquitur occidentalis plaga, quæ postrema follet inter Virtutes Cardinales numerari; & illa regnante, quidquid in homine delectabile, vicesum & delitiosum est, in asperitate holocaustorum altare collocatur; ut portenderetur certè, perstasse fideles ad martyrii immolationem instar atrii interioris, quatuor Virtutum Cardinalium angulis quadratos, æqualiter, ac firmiter dispositos.

S. Ambr.

que maxime istarum passionum restinguunt ardorem, mentem informat, deinde etiam deliciarum abstinentia restinguunt habendas corporalis ferocitatis. Ipsas corporales delectationes, quae tactu percipiuntur, veluti tenebris involvit, & ad occasum cogit animosè.

Quatuor anguli domus spiritualis.

S. Grego

645 | Ta appellantur quatuor Virtutes Cardinales à Magno Gregorio lib. 2. Moral. c. 26. dum ad morales sensus revocat illa apud Jacobum verba c. 1. 9. scitè in hunc modum: *In quatuor angulis domus ista consistit; quia solidum mentis nostræ ædificium prudenter, temperantia, fortitudo, iustitia sustinent. In quatuor ergo angulis domus ista subsistit, quia in his quatuor virtutibus tota boni operis structura consurgit.* Appositum quidem symbolum, sicut enim in angulis tota ædificii firmitas consistit (sunt quippe ædificiorum ossa ex prægrandibus, & firmissimis lapidibus) ita in quatuor Virtutibus cardinalibus consistit domus spiritualis structura, & robur; quæ omnino ruat necesse est, si illæ non persistent. Rectè proinde Gregorius pergit: *Ventus vehemens quatuor angulos domus concutit, dum fortis tentatio occultis motibus quatuor Virtutes quatit: & quasi quassatis angulis domus obruitur, dum pulsatis virtutibus conscientia turbatur.* Videas Martyres sanctissimos firmiter perfare inconcussos, quin ulla, quantumvis vehementi adversitate, irruente valeant à fidei proposito, & pietate dimoveri. Quid quo Exo. 30. 34. Consciebatur, & commiscebatur ex quatuor speciebus aromaticis, stacte, onycha, galbano, & thure. In thure (quod appellat sacra Scriptura lucidissimum, transparentis, & dilucidæ perspicuitatis, ut loquitur S. Basili. in c. 1. Isai.) commodè designari prudentiam dixeris, ut quæ Virtutibus purè moralibus præluceat. In galbano (quod succus est odoratæ ferulæ, baculi, seu virgæ) iustitiam agnoscas, cuius symbolum est virga. In onycha (quæ est concha odorifera, dura, constans, ac veluti scutum) rectè adumbratur fortitudo, quæ in adversis pro constanti est tegumento, & scuto impenetrabili. Ac demum in stacte (quæ est liquidæ myrræ gutta, seu lachryma amarescens, liberè, ac sponte de arbore fluens) opportune significatur temperantia, qua homo liberè suas amaritudine afficit, & frænat voluptates, & carnis blandicias. Quatuor hæc aromata æqualis ponderis erant; quod ad Virtutum cardinalium æqualem temperiem refert S. Nilus. De qua latè S. Gregorius lib. 2. in Ezech. Homil. 22. ratione longè à fine: *Quia unusquisque tantum prudens est, quantum temperans: & iustus tan-*

S. Greg.

Ventus vehemens quatuor angulos domus con-
cudit, dum fortis tentatio occultis motibus qua-
tuor Virtutes quatit: & quasi quassatis angu-
lis domus obruitur, dum pulsatis virtuibus con-
scientia turbatur. Videas Martyres sanctissimos
firmiter perfidare inconcusso, quin ulla, quan-
tumvis vehementi adversitate, irruente valeant
à fidei proposito, & pietate dimoveri. Quid
ta, qua homo liberè suas amaritudine af-
ficit, & frænat voluptates, & carnis blandi-
tias. Quatuor hæc aromata *æqualis* pon-
deris erant; quod ad Virtutum cardinalium
æqualem temperiem refert S. Nilus. De qua
latè S. Grego. lib. 2. in Ezechi. Homil. 22. S. Greg.
ron longè à fine: *Quia unusquisque tantum
prudens est, quantum temperans: & justus tan-*
*Thymiana
æqualis
ponderis.*

183

tum, quantum prudens, temperans, & fortis fuerit. Una aliam non debet excedere, ut Deo gratam efficiant compositionem.

648 Jam ergo hic præclarè S. Basili. in c.
1. Isaiae v. 13. Tale erat thymiana, & Paulus, cum diceret; Christi bonus odor sumus: rursus, gratia autem Deo, qui nos semper triumphat, & odorem cognitionis sue manifestat in nobis. 2. ad Corin. 2. 14. Quæ Pauli verba S. Hiero. Epis. 150. ad Hebidiam 9. 11. tomo 3. de Martyrum triumphis exponit: *Triumphus Dei est passio Martyrum.* Dum enim Martyres quoquoversus gratissi-
jem. Tergit deinde, paucis interjectis: *Quatuor illi colores, quibus vela, & cortinae Tabernaculi intextæ erant, qui ubique simul, & nunquam separatim ponebantur, quatuor istas Virtutes significabant. Hyacinibus videlicet, purpura, coccus his tinctus, & byssus retorta.* In allegoriis vero Tilmani ad cap. 26. Exodi referuntur alia ejusdem Brunonis verba, quæ similitudinem inter quatuor colores cortinarum, & cardinales Virtutes singulatim exprimunt.

651 Postlunt hæc illustrari speciosè ex his, quæ de quatuor Virtutibus cardinalibus Rex scripsit pacificus Sapi. 8. 7. Et si justitiam quis diligit, labores hujus magnas habent virtutes: sobrietatem enim & prudentiam docet, & iu-

derentur: Cumque in tenuissimum pulverem universa contuderis. Deinde igne adolebaris, & gratus ille Deo afflaboris odor. Latè quidem prudentiae, iustitiae, fortitudinis, & temperantiae odorem Martyres afflaturunt, sicut tam ecclesie.

cum tam crebras, & graves martyri contusions, fractiones, & incisiones subirent æquo, forti, prudenti, & temperato animo. Ut enim S. Laur. Justi. cap. 2. de Patientia: *Sicut aromata odorem suum, cum incenduntur expandunt isti sibi lumen*. Com- mendatur hic à quatuor Virtutibus cardinalibus; sobrietate, seu temperantia, prudentia, justitia, & virtute, seu fortitudine. Id tamen unum discutiendum: *Quibus utilius nihil est in vita hominibus.* Pro utilius ponitur vox

tur, expandunt, ita & in nobis omne, quod viriutibus redolet, in tribulatione per patientiam innescit. Et Petrus Abbas Cellensis lib. 5. Epist. 4. Species aromaticæ pistillorum tensione fragrascit; Ecclesia oppressione malorum crescit. Ab his dicitur, quod

rum crevit. Ab his odoribus accedo ad totidem colores: ut enim Bernardus: Habant mores suos colores, & odores suos.

Quatuor colores cortilarum.

649 T egebant Mosaycum Tabernaculum,
& testi vicem gerebant decem cor-
tum de marmore. Eiusmodi erat
res, que mas bien parezca. Singulae Virtu-
tes singulis floribus, atque coloribus similes.
Etenim, quid pulchrius, quid floridius bvs-

Exo. 26. 1. tinæ, de quibus Exo. 26. 1. Tabernaculum

verò ita facies: decem cortinas de byssō re-torta, & hyacintho, ac purpura, coquœ bis tincto, variatas opere plumario facies. Ut vides, aulæa illa, five corunæ, quatuor erant coloribus varia, byssino, hyacinthino, purpureo, & coccineo, seu diapho. Atqui Tabernaculum typus Ecclesiæ fuit; cortinas elegans Martyrum emblema esse reor; qui Ecclesiæ & ornati, & tutamento sunt, dum illam suæ vitæ dispendio, & robore in perferendis adversis incredibili, tegunt, & obumbrant. Ideo opere plumario figurati in illis aulæis erant Cherubini, ut probant ea postrema Exodi verba, juxta LXX. Hebræam, & Chaldaeam translationem: *Figuras Cherubim facies, opere artificis facies eas.* Cherubini autem (ut infra dicemus) adumbrabant Ecclesiæ Martyres.

650 Illud hic expendendum; quid dupli-
ci illo colore designetur. Placet mystica S.
Brunonis expositio referentis eos colores ad
totidem Virtutes Martyrum cardinales, in
lib. de Ornamentis Ecclesiæ c. 4. Si autem
vis quatuor Virtutes videre benè sibi conjun-
ctas, & sociatas; respicere Apostolos, & Mar-
tyres, respicere confessiones, Ecclesiæque Do-
prudentiam, temperantiam, fortitudinem. Ni-
hil hoc monili pretiosius, nihil hac gemma-
rum varietate distinctius. Ex omni parte de-
coraris, cingeris, atque protegeris, & orna-
mento tibi suat, & tutamento, gemme ver-
tuntur in scuta. Atque hæc dicta sunt uni-
versim de Virtutibus. Nunc liquidò, par-
titèque de Virtutibus Theologicis loquamur,
deinde de Cardinalibus.

P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.